



Ljubljana, 22. februarja 1923.

Izhaja 7., 15., 22. in 30. v mesecu.

## V boj za naše pravice. Enoten nastop.

Ministarstvo za socialno politiko sklicuje za 26. februarja 1923 v Beograd konferenco, na kateri se bo izdelal pravilnik o izvedbi zakona o zaščiti delavcev. Na konferenco so vabljene delodajalske organizacije iz vseh pokrajin, delavskim organizacijam pa vkljub energični zahtevi pristop na konferenco ni dovoljen. O interesih delavskega razreda hoče buržuazija odločati sama, ne da sliši mnenje širokih mas delavstva, katerih se zakon o zaščiti delavcev najbolj tiče. Vlada, oziroma njeno ministarstvo za ne socialno politiko, se zaveda svojega nesramnega postopanja. Da bi se oprala pred svetom pozivlja, kot zastopnike delavstva — delavske zbornice, one delavske zbornice, katere je imenoval minister Žerjav, brez da bi jih volilo delavstvo, brez da bi jim delavstvo dalo svoje zaupanje. Konferenca se bo vršila in zastopniki delodajalcev ne bodo naleteli na nikak odpor, saj delavstva ne bo nihče zastopal. Zastopniki delavskih zbornic so pa državni nameščenci, ministarstvo ne socialne politike jih plačuje, tako da tudi oni ne bodo mogli zastopati drugačnega stališča, kot njihov šef-radikalec, buržua minister.

Že januarja meseca so se vršile konference v Beogradu, na katerih so gospodje pretresali pravilnik o izvedbi zakona o zaščiti delavcev. Ker tudi tedaj niso pripustili delavskih zastopnikov na konferenco, smo slutili, da pripravljajo vlada in kapitalisti za delavstvo nov atentat na delavske pravice, nov napad na proletarske pridobitve.

Toda projekt, kateri je plod teh konferenc v januarju in na katerih so sodelovali tudi zastopniki delavskih zbornic, je najbolj ciničen poskus buržuazne vlade, odvzeti proletarijatu najosnovnejše življenske pravice, kar jih zgodovina pozna. Zakon o zaščiti delavcev je bil sprejet in odobren v državnem zboru, potrjen je od kralja in stopil je v veljavo že pred 7 meseci. Kapitalisti so doslej ta zakon sabotirali in vse pritožbe delavskih zastopnikov, da podjetniki ne izpolnjujejo zakonov so ostale brezuspešne. Vlado organi, katerih dolžnost bi bila, da pomagajo zakonom do veljave, so pomagali gaziti državne zakone, ker so gospoda kapitalisti tako želeli, ker so buržuji tako zahtevali.

Da se rešijo očitanja, da ne izpolnjujejo zakonov, da gazijo zakone

so se oprijeli pravilnika in na ožji konferenci podjetnikov in ministrskih uradnikov hočejo potom pravilnika odvzeti delavstvu še ono malo pravic, kar mu jih daje zakon o zaščiti delavstva. Par podjetnikov in nekaj uradnikov vlade hoče razveljaviti določbe, katere je postavila državna zbornica.

Samo nekaj stvari bomo navedli iz projektiranega pravilnika in videli boste, v kako veliki nevarnosti se nahajajo pridobitve, katere si je proletarijat v hudih bojih zadnjih desetletij pridobil.

O reguliranju delavnega časa, pravi pravilnik, da se v gotovih obratih delavni čas lahko dnevno podaljša za 2 uri — odobrava torej 10 urno delo in daje podjetniku svobodo, da od svojih delavcev in nameščencev zahteva 10 urno delo. Ravno tako odobrava pravilnik tudi nadurno in nedeljsko delo. — Delavstvo se je desetletja borilo za osemurni delavnik in komaj si ga je priborilo, že ga hoče buržuazija odvzeti. Nikdar proletarijat ne bo dopustil, da bi kapitalisti uspeli, da dosežejo podaljšanje delavnega časa. Ne podaljšanje, ampak skrajšanje delavnega časa zahtevamo in to bomo zahtevali, dokler bomo delali za — druge. Kapitalisti niso izpolnjevali zakona o zaščiti delavcev, ki govori v prid delavstva, proletarijat pa se ne bo držal pravilnika, ki govori v škodo delavstva.

Najreakcionarneje so pa one točke pravilnika, ki govore o volitvah delavskih zaupnikov, o njihovih pravicah in dolžnostih. Pravilnik jemlje aktivno in pasivno volilno pravico onim delavcem, ki so »pristaši načela o nasilni spremembi obstoječega družabnega reda«. Z označbo »pristaš načela o nasilni spremembi obstoječega družabnega reda« hoče pravilnik izločiti predvsem vse komuniste. V Zagorju bi n. pr. od 1200 delavcev bilo pripuščeno k volitvam okrog 120 rudarjev, vsem drugim bi glasom pravilnika bila volilna pravica odvzeta. Pod »pristaš načela nasilne spremembe obstoječega družabnega reda« bodo podjetniki lahko svojevoljno uvrstili vse one delavce, ki so sposobni, da bi v funkciji delavskih zaupnikov z uspehom branili pravice in interese delavstva. S to določbo je dana podjetniku mogočnost, da upliva na izvolitev zaupnikov in da bodo izvoljeni samo taki

zaupniki, kateri so po volji delodajalcem.

Poleg teh skrajno reakcionarnih določb pa hoče pravilnik degradirati delavske zaupnike na stopnjo podjetniških špijonov. Delavski zaupniki bi se po pravilniku ne smeli aktivno udeleževati v delavskem pokretu. Torej oni ne bi smeli sodelovati v organizacijah, ne bi smeli zagovarjati in zastopati delavskih zahtev niti pozivati delavce, da se organizirajo. Pravilnik zaupnikom niti ne dovoli, da bi stavkali. Oni morajo vsako stavko preprečiti, o najmanjšem gibanju med delavstvom poročati državnim oblastem in še več enakih dolžnosti nalaga pravil-

nik delavskim zaupnikom. Delavski zaupniki bi po pravilniku postali orodje podjetnikov in državnih oblasti za pobijanje delavskega pokreta. Delavski zaupniki naj bi zavirali delo v organizacijah in preprečili vsako akcijo strokovnih organizacij. Skratka delavski zaupniki naj bi bili veriga, s katero hočejo kapitalisti zasužnjiti delavski razred.

Vse te in še mnogo, mnogo drugih določb pravilnika, hočejo na konferenci 26. februarja sprejeti in jih odobriti. Ker ne dovolijo, da bi delavski zastopniki konferenci prisostvovali in tam povedali, kako sodi proletarijat o projektiranem pravilniku, sklicujemo

v nedeljo, dne 25. februarja

## PROTESTNE SHODE

vsega organiziranega delavstva

v Mariboru, v Celju, na Jesenicah,  
v Trbovljah, v Mežici, v Zagorju,  
v Hrastniku, v Ptujju, v Guštanju,  
v Kočevju, v Rajhenburgu, v Velenju,  
v Krmelju, v Hudi jami in

v Ljubljani v soboto, 24. februarja  
ob 6. uri zvečer v Mestnem domu.

Gori označene shode sklicujeta ZVEZA NEODVISNIH STROKOVNIH ORGANIZACIJ in STROKOVNA KOMISIJA, s katero se je dosegel sporazum za enoten nastop v akciji zoper projektirani pravilnik.

V vseh krajih, kjer se bodo shodi vršili, naj organizacije ene in druge centrale v sporazumu pripravijo vse potrebno in privedejo na protestne

shode celokupno delavstvo, da bodo vlada in pa ministarstvo za socialno politiko spoznala, da si delavski razred ne pusti krajšati pravic, katere si je priboril z velikimi žrtvami.

**DOLI S PROJEKTIRANIM PRAVILNIKOM!**

**ŽIVELE DELAVSKE PRAVICE!  
ŽIVELA DELAVSKA SVOBODA!**

### RESOLUCIJA

katero bomo predlagali na protestnih shodih.

K zakonu o zaščiti delavcev je izdelalo ministarstvo za socialno politiko pravilnik o delavskih zaupnikih. V §§ 6. in 15. tega načrta je določba, da nimajo pasivne volilne pravice oni delavci, ki priznavajo načelo o nasilni izpremembi obstoječega družabnega reda in da mora volilni odbor iz kandidatne liste črtati one, ki nimajo pogojev za pasivno volilno pravico. V členu 34 pa je prepovedano, da bi smeli delavski zaupniki aktivno sodelovati v delavskem gibanju v podjetju.

Z ogorčenjem protestiramo proti navedenim določbam načrta pravilnika.

Prva določba nasprotuje ustavi, ki določa enake pravice za vse državljanke in nima zakonite podlage niti v členu

18 zloglasnega protiustavnega zakona o zaščiti države. Kdo naj odloča o tem, kakega naziranja je posamezen delavec? Šikanam in izigravanju delavstva hoče ministarstvo odpreti vrata na široko in na strokovnem polju hoče nadaljevati policijsko politično preganjanje razrednega delavstva.

Z drugo določbo hoče ministarstvo preprečiti, da bi delavstvo volilo svoje najboljše zastopnike za zaupnike, hoče pa obenem vzgajati stavkokaze.

Mi delavci smo med seboj enaki in enakovredni. Iste dolžnosti imamo, zahtevamo tudi iste pravice! Ne pustimo, da bi se kateremukoli izmed nas zaradi njegovega prepričanja jemala pravica, solidarni smo v boju proti kapitalizmu in njegovi družbi.

Mi delavci hočemo imeti za nas vse neomejeno pravico v boju za našo existenco in zato ne moremo trpeti, da bi se kogarkoli izmed nas izigravalo proti nam.

Zato zahtevamo:

da ministrstvo za socialno politiko črta v pravilniku o zaupnikih zgorajšnje nesprejemljive določbe, ter da vsem delavcem pasivno volitno pravico in ni-

kogar ne izključuje iz mezdnega gibanja.

Naredba ministrstva ni zakon — v zakonu pa, za take odredbe ni zaslonbe! Mi se bomo držali zakona, a ne naredbe, ki nasprotuje zakonu in ustavi!

Kakor že ponovno, tako zahtevamo tudi danes, za vse vrste podjetij — za industrijska in obrtniška — zakoniti osemurni delavnik!

ZIVEL OSEMURNI DELAVNIK!

## Vzroki ofenzive kapitala.

Gospodarske krize so bistveni znak kapitalističnega družabnega reda. Povpraševanje po blagu in lov za profitom sta oni sili, ki urejmeta obseg in kakovost produkcije. Kadar se pojavi na trgu veliko povpraševanje po blagu, takrat gre blago hitro v denar in cene prično naraščati. Podjetniki to hitro opazijo in oni prično govoriti, da se je pojavila konjunktura. V fabrikah se prične mrzlično delo, podjetniki prično sprejemati nove delavce, razširijo svoje obrate, produkcija se pomnoži, profiti narastejo. To traja nekaj časa. Naenkrat se občuti, da pojenjuje povpraševanje po blagu, blago ne gre več v denar, vrača se v magacine, ki se polnijo. Javi se gospodarska kriza. Cene prično padati, podjetniki odpuščajo delavce, ustavljajo obrate, dokler ne naraste zopet povpraševanje. Kriza je menjala s konjunkturo, tako je bilo pred vojno.

In tudi danes peto leto po svetovni vojni doživljamo gospodarsko krizo, ki traja že tretje leto. Ali ta kriza nima ničesar skupnega s predvojnimi krizami razen vnanjih znakov.

Odkar pišemo zgodovino kapitalizma, še človeštvo ni doživelo tako težke in tako obsežne krize, kakršna je sedanja. Vsi znaki kažejo, da današnja gospodarska kriza ni samo prehodni pojav, marveč zdi se, da je danes kapitalizem sam v krizi, da se bori za biti ali nebiti.

Značilno se v tem oziru besede, ki jih je spričo današnje gospodarske krize zapisal urednik kapitalističnega lista »Der öster. Volkswirt« v številki z dne 26. febr. 1921:

»Ni izgleda, da bi kriza, ki je padla na svetovno gospodarstvo, potekla tako, kakor je bilo to pri prejšnjih krizah... Tekom krize bomo opazili kolebanja, trenutno zboljšanje, ki bo zbu-

dilo upanje na ozdravljenje, ali prava ozdravitev ni mogoča... Trajanje in poostritev svetovne krize bo poklicalo na plan delavce zmagovitih dežel. Ti ne bodo mirno gledali, da se znižajo mezde radi tega, ker jih cene industrijskih produktov ne morejo prenašati. Ne bodo mirno gledali, kako se množe množice nezaposlenih... Na koncu te krize stoji razkroj družabnega reda v eni deželi prej, v drugi pozneje. Povsodi mora biti konec socialna revolucija.«

Skratka, kapitalizem je stopil v svojo zgodovinsko krizo, bori se za biti in nebiti in z njim ves kapitalistični razred. Svetovna vojna je izpodmaknila kapitalizmu tla, da se ne more več naravno razvijati in napredovati.

Kapitalizem je dosegel ono točko, ko stoji njegov obstoj v kričnem nasprotstvu z življenskimi potrebami širokih ljudskih množic. Dočim je prej pospeševal produkcijo, je postal sedaj ovira. Kapitalizem danes ni niti v stanju, da vzdržuje najvažnejši faktor produkcije — delavski razred. Na celim svetu se je poslabšal položaj delavskega razreda. Dočim v Ameriki uporabljajo žito kot kurjavo, vlada v Evropi glad. Kapitalizem je v razkroju, današnja kriza je uvod v njegov razpad.

Razumljivo je, da se kapitalisti z vsemi sredstvi bojujejo, da bi premagali krizo in rešili gospodarski sistem, s katerim je tako ozko spojena njihova usoda, njihov obstanek ali pogin.

Če se kapitalističnemu razredu ne posreči, da si zagotovi obstoj s pomočjo razširjenja svetovnega trga, t. j. da otvori pot svojemu blagu v nove dežele, potem mu preostane samo še ena možnost: povečanje izkoriščanja proletarijata. Buržuazija je nastopila to pot, pričela je z ofenzivo proti delavskemu razredu.

## Brezposelnost na pohodu.

Doslej so poznale brezposelnost samo dežele z visoko valuto, dočim so bili zlasti obrati v Nemčiji in Nemški Avstriji v polnem teku. V poslednjem času pa se je pojavila tudi tu brezposelnost. Dunaj je pred kratkim odmeval od težkih korakov brezposelnih množic, katerih število še vedno narašča. In v zadnjem času se pojavlja brezposelnost v večji meri tudi v Nemčiji, dočim je v ostalem kapitalističnem svetu

razen Amerike in Francije še skoro vedno ista kakor l. 1921. V vseh teh kapitalističnih državah uživajo brezposelni podpore, ki pa daleko ne dosegajo eksistenčnega minimuma. V Nemčiji imajo brezposelni svoje posebne svete, ki so pred kratkim stavili naslednje zahteve:

1. takojšnji začetek produktivnega dela in uporaba brezposelnih pri tem delu;

2. zvišanje podpor, da dosežejo eksistenčni minimum;

3. oddaja cenih živil, kurjave in obleke;

4. ureditev azilov in kuhinj;

5. pocenitev plina in elektrike;

6. stroške je prenesti na poseljoče.

V Nemčiji narašča brezposelnost zlasti vsled zasedbe Poruhrja od Francozov in vsled večnega padanja nemške marke. Povsodi pa igra poleg tega

važno vlogo odkrito in prikrto uklenjenje osemurnega delavnika.

Naraščanje nezaposlenosti v industrijskih državah bo imelo brez dvoma upliv tudi na naš delovni trg. Če se ne bo v novi sezoni zidalo v tej meri kot lani in če brezposelne delavne sile ne bodo našle dela v inozemstvu, potem je nevarnost, da nastopi tudi pri nas brezposelnost, ki bo imela za posledico, da bodo delavski zaslužki še slabši kakor so danes.

## Poročilo o državni konferenci.

(Popoldnevna seja 27. I. 1923.)

Nato se oglasi k besedi sodrug Novica Petrovič, zastopnik Saveza bančnih, trgovskih in industrijskih uradnikov, ki pozdravlja konferenco in izjavlja, da je solidaren z delom konference, ter da njegov Savez sodeluje v vseh akcijah z C. M. S. O. Upa, da bo do končnega tudi člani njegovega saveza spoznali potrebo ujedinenja in da se bodo končno združili z ostalimi razrednimi sodrugi fizičnimi delavci. On bo to stremljenje najaktivneje podpiral. (Odobranje.)

Sodrug M. Kaljevič se zahvaljuje ss. Joštu in Petroviču za pozdrave in lepe želje. Sodruhu Joštu pripomnja, da je njihova organizacija najbolj nesrečna, ker se ne more odločiti za nobeno centralno inštanco; upa, da bodo tudi tiskarji uvideli potrebo, da pristopijo centralni inštanco in da jih bomo kmalu lahko pozdravili kot člane CMSO, za kar se bo s. Jošt gotovo trudil. S. Petroviču pravi, kako se moti velik del privatnih in državnih nastavljenec, ko misli, da ne spada v vrste proletarijata, ko zanika dejstvo, da je njihov prostor v vrstah fizičnega delavstva. Te zablode uradništva je treba energično pobijati, posebno velja ta naloga za one uradnike, ki so se že povzpeli tako visoko, da vedo, da so tudi oni proletarci. Upa, da bodo tudi uradniki uvideli, da se ne morejo uspešno boriti za zboljšanje njihovega položaja, če se ne bodo naslonili na celokupen delavski razred.

S. Kordić podaja nato poročilo verifikacijskega odbora, ki je potrdil vse mandate, t. j. 120. Od teh 114 z glasovalno in 6 s posvetovalno pravico. Konferenca sprejme poročilo verifikacijskega odbora.

Nato poroča s. Gavra Predojevič o delovanju pokrajinskega M. S. O. za Hrvatsko in Slavonijo. On navaia, da je teror policijskih oblasti v teh pokrajinah mnogo hujši, kot po ostalih pokrajinah. V poslednjem času se opaža vključ vsem zaprekan močnejše organizacijsko gibanje. Navaia vse poskuse, ki so bili storjeni za doseg enotne fronte in podčrtava razliko med stališči, s katerih se enotna fronta po raznih pokrajinah različno posmatra.

S. Ivan Baznik poroča o delovanju neodvisnih strokovnih organizacij v Sloveniji in omenja, da je delavstvo

pred vojno bilo pod vplivom socialpatriotov-reformistov, ki paktirajo z buržuazijo in izdajajo načela razrednega boja. Po preobratu je delavstvo obrnilo hrbet soc. patrijotom, ki so podpirali ministerijalizem bankirja A. Kristana in nasprotovali ujedinenju z hrvaškimi in srbskimi proletarijatom. Tedaj so rudarji zapustili Čobalovo »Unijo« in se organizirali v »Savezu rudarskih radnika za Jugoslavijo« v Beogradu in okrepili svojo organizacijo, da je postala poleg železničarske najmočnejša organizacija v Sloveniji. Strokovni pokret je v njegovem lepem razvoju zavrla »Obznana« in potem »Zakon o zaščiti države«. Vse strokovne organizacije, ki niso bile pod socialpatriotskim vplivom so bile deloma razpuščene, deloma ustavljene. Delavske zaupnike in funkcionarje organizacij je vlada zapirala in izganjala iz industrijskih centrov. Socialpatriotje so ta čas terorja izrabili za to, da so se s pomočjo policije polastili premoženja razpuščenih organizacij in tako so lokalni »Splošne železničarske organizacije« še danes zapečateni, ključne pa ima Krekičeva koterija. Hoteli so se polastiti celo »Železničarskega doma«, kar pa jim ni uspelo. Dalje podrobneje razlaga, kako vlogo so socialpatriotje imeli cel čas preganjanja.

Pred nekaj meseci je delavstvu uspelo, da si zopet vstvaria svoje neodvisne organizacije in v pokrajinski Z. N. S. O. se je včlanilo od decembra 7 organizacij s preko 7100 člani. Upa, da bo z intenzivnim delom to število kmalu podvojeno.

S. Nikola Jovanović, delegat Zveze delavske omladine protestira, ker se mu ne da glasovalno pravico, ampak samo posvetovalno. Navaia težko stanje omladine in čita nekatere statistične podatke. Pravi, da je tudi v interesu odraslih delavcev, da posvetijo delavski omladini večjo pažnjo. C. M. S. O. doslej ni pokazal dovolj zanimanja za omladinsko gibanje in želi, da se temu vprašanju v bodoče pokloni več pozornosti.

S. Vidosav Trepčanin izvaja: Mogoče, da je C. M. S. O. delala tudi kakke napake, misli pa, da je več napak pri nas prisotnih delegatih. To pričajo številke o dolgu za »Organizovani Radnik«, v katerih se zrcali naša aktiv-

## Podlistek.

### Akcijski program in taktika neodvisnih strokovnih organizacij.

(Predlog izvrševalnega odbora CMSO za zemeljsko [državno] konferenco.)

(Nadaljevanje.)

26. Delavske organizacije se morajo v boju proti posameznim ali združenim delodajalcem, po danih prilikah, posluževati vseh izkušenj, za osvoboditev delavskega razreda. Radi tega mora delavstvo vsako stavko potom svoje organizacije temeljito pripraviti. Skrbeti je treba zlasti, da se pripravi močan kader delavcev, ki se bodo borili tudi proti štrajkbreherjem in raznim provokatorjem kakor tudi proti raznim organizacijam, katere buržuazija vstvarja za desorganizacijo delavskih akcij s tem, da mesto stavkajočih delavcev postavlja in sprejema na delo stavkolomce in s tem, da preganja, zapira in ubija delavske voditelje. V takih slučajih je vpostavitve posebne obrambne čete življenskega pomena za uspeh akcije, za uspeh delavskega razreda. V bojih večjega obsega se mora obračati pažnja posebno dovozu in izvozu blaga in sirovin v ali iz podjetja. Če se tako kontrola uvoza in izvoza opusti je uspeh akcije dvomljiv.

27. Cel gospodarski boj delavskega razreda v najbližji bodočnosti se mora skoncentrirati v paroli: Kontrola nad produkcijo, in kontrola produkcije morajo naše organizacije izvesti, predno bo vlada-

pitalističnega razreda se morajo strokovne organizacije kar najodločnejše boriti.

30. V boju za izboljšanje delovnih pogojev, za čim višji eksistenčni minimum in za kontrolo nad produkcijo se moramo vedno zavedati, da je ta vprašanja nemogoče rešiti v okviru kapitalističnega družabnega reda. Zato morajo naše strokovne organizacije zahtevati in boriti se za posamezne koncesije in buržuazijo prisiliti, da izvaja socialno-politično zakonodajo. Toda vedno je treba naglašati in masam delavstva razlagati, da se more socialna vprašanja rešiti le z uničenjem kapitalizma.

### II. NEPOSREDNE NALOGE

katere imajo neodvisne strokovne organizacije v današnji fazi boja?

V prvi vrsti pač

#### 1. Vpostavitve strokovnih organizacij.

Povsod, kjer se preje že obstojale strokovne organizacije in kjer še niso obnovljene je treba najenergičnejše delati na to, da se one zopet vpostavijo. Toda pri tem ni treba sentimentalno postopati in težiti samo za čim večjim številom organizacij. V dveh zadnjih letih, odkar so bile naše strokovne organizacije nasilno razpuščene so se razmere v mnogih krajih zelo spremenile. Zato je najpotrebnejše vpostavljanje organizacije tudi tam, kjer jih doslej še ni bilo, a so zanje dani vsi predpogoji. V prvi vrsti je potrebno obrniti osobito pažnjo pokrajinskim krajem in industrijskim pokrajinam, kjer so delavske množice kompaktnije. Prav posebno pozornost je treba posvetiti važnim industrijskim strokam. Tam kjer organizacije že obstojajo, jih je treba krepiti in širiti.

Glavna težnja naših strokovnih organizacij pri vpostavitvi organizacij naj bo

pregrupiranje organizacij po strokah v industrijske zveze in pa izvedba popolnega organizacijskega jedinstva in centralizma v organizacijskem sistemu. Moramo si pa biti na jasnem, da teh ciljev ne bomo mogli tako hitro doseči, nikdar pa jih ne bomo dosegli, če ne bomo odločno in vstrajno delali za njihovo izvedbo.

Načrt za pregrupiranje strokovnih organizacij v industrijske zveze bo izdelal CMSO, ki bo izvoljen na zemeljski (državni) konferenci. Po razvoju industrije in obrtništvu sodče, se bo pregrupiranje moralo izvršiti na tej podlagi:

1. Zveza transportnih in prometnih delavcev in uslužbencev, kamor spadajo delavci in uslužbenci železnice in vseh pomožnih obratov, ki spadajo pod upravo železnice, kakor: kurilnice, delavnice, delavci na gradbi prog, potem delavstvo in uslužbenci paroplovnih družb, tramvajskih družb in ostalih prometnih sredstev. Poštni, telegrafski, telefonski delavci in uslužbenci, kočijaži in nosači itd.

2. Zveza stavbinskih delavcev. (Zidarji, tesarji, kamnoseki) opekarne, pleskarji, dimnikarji delavci v kanalizaciji, pečarji, delavci pri gradbah cest itd.

3. Zveza živilskih delavcev. Peki, mesarji, delavci v klavninah, mlinarji, slaščičarji, delavci konzervnih tovarn, pivovarne, natakariji, kuharice itd.

4. Zveza rudarskih delavcev. (Delavci in nastavljenji vseh vrst rudnikov in kamnolomov.)

5. Zveza delavcev lesne industrije. (Mizarji, tapetniki, ščetkarji, parketarji, delavstvo tovarn za pohištvo, za kopita, za zaboje, za sode, rešeta itd.)



južne železnice reši človeka, ki je imel pogum nastopati proti izkoriščevanju železniškega osebja. Da je tako postopanje obratnega ravnanja južne železnice povsem brutalno in nečloveško, to uvideva vsak posameznik. Potreba je, da celokupni železničarji podvzamejo vse korake ter nupotrebijo vsa razpoložljiva sredstva, da se tako postopanje napram osebju prepreči. Naloga železničarjev je, še predno se ta metoda razpase, da odgovorja z enotno akcijo proti takim ukrepom.

Jasno je sedaj, kaj imajo južni železničarji za upati in pričakovati od tega ravnanja, v slučaju podržavljenja, ko sedaj tik pred podržavljenjem izvaja najhujši teror nad tem osebjem. Tukaj je jasna slika, koliko imajo južni železničarji za pričakovati, da obratno ravnanje v resnici vse one, od preobrata sem, storjene krivice še pred podržavljenjem južne železnice poravnava.

Človeka nehoti obdaja čustvo in misli, da se to obratno ravnanje j. ž. nahaja nekje tam v Makedoniji in se na ta način rešuje socialna zakonodaja, to je bolniška zavarovanja, zavarovanje zoper starost in onemoglost. Ako primerjamo globo, da je osebje samo ene postaje, kjer jih približno 500 opravlja službo, v temu enega meseca plačalo 18.000 Din. globo. Potem lahko mirno trdimo, da so se pri nas povsem utrdile balkanske razmere, kjer se socialna beda rešuje potom glob, bolniško vprašanje potom službene odpovedi in zavaroanje za starost in onemoglost potom postavitev na cesto.

Železničarji vsi na plan! Vodimo boji, proti temu barbarskemu postopanju in brezvestnemu izkoriščevanju železniškega osebja od strani uprave juž. žel. odnosno obratnega ravnanja juž. žel. v Ljubljani in njenih hlapcev.

Razredno zavedni železničarji. Južna železnica v rokah g. komisarja Bogoljuba Prediča in križev pot sprevodnika Janeza.

O križevem potu sprevodnika Janeza smo pisali v »Borbi« št. 2, dne 13. januarja 1923, imamo pa dostaviti še to, da je sprevodnik Janez vložil tožbo pri sodišču v Ljubljani, ki je gosp. Bogomila Prediča obsojlo radi žalitve sprevodnika Janeza. Sprevodnik Janez je na to sodniški akt odposlal obratnemu ravnatelstvu juž. žel. v Ljubljani, nakar mu je to po večmesečni odtegnitvi iz službe kot sprevodnik zopet dovolilo opravljati službo, ki mu pripada, ali le za kratek čas. Po dvakratni vožnji ga je videl g. komisar Bogoljub Predič, ter je takoj proti temu protestiral pri obratnem ravnatelstvu juž. žel. in zahteval, da se ga takoj od te službe odtegne. In res je obratno ravnanje dalo takoj tozadevni ukaz. Gosp. komisar Bogoljub Predič se je baje izrazil, ako se to ne zgodi, on ustavi vlak.

Pa naj eden reče, da mi nismo Balkanci. Kje je ministrstvo notranjih zadev? Kje je ministrstvo saobračaja? Kaj obratno ravnanje juž. žel. v Ljubljani? To sploh ne pride v poštev, ker je promet med Ljubljano—Postojno odvisen le od milosti in dobre volje gosp. policijskega komisarja Bogoljuba Prediča v Rakeku. Kdor tega ne verjame, pa naj vpraša sprevodnika Janeza, ha, ha, ha!

Capito sprevodnik Janez.

Člansko zborovanje podružnice Spodnja Šiška NSZO, ki se je vršilo v Železni-

čarskem domu 18. t. m. je bilo dobro obiskano. Poročal je s. Baznik o organizatoričnem delu. Govorili so tudi drugi sodrugri, ki so bili malomarnost nekaterih sodrugov, ki jo kažejo napram organizaciji in pozivljali k intenzivnejšemu delu. Taka članska zborovanja naj bi se vršila pogosteje, najmanj enkrat na mesec.

Društveno vodstvo NSZO je v nedeljo, 18. t. m. sklicalo nenastavljeno osebje južne železnice v Železničarski dom, kjer je s. Jernejčič, kot član odbora provizijskega sklada podal poročilo o seji tega odbora, ki se je vršila na Dunaju. — Dotaknil se je okrožnice uprave južne železnice, ki je pravkar izšla in da se delavca ako je bolan 6 mesecev lahko odpusti. Prej je bil termin na 1 leto. Tako se nam vedno slabša in slabša naš položaj. In delavec je brez pomoči in moči zoper takšna počenja. Edino močna organizacija bo v stanu odpomoci. — Omenja tudi, kako je bilo službeno razmerje, ko so v ravnatelstvu j. ž. sedeli trdi Nemci. Dasi se je bil narodnostni boj med Slovenci in Nemci je slovenski železničar imel pristop do najvišje gospode, kadar je hotel. Sedaj, ko smo v demokratični, nacionalni državi, ko smo v »svoji« državi ne sme delavec pred gospodo na ravnanje. Obdani so s kitajskim zidom in če hočeš k njim, sam ali v deputaciji, govore, naj se naredi pismena vloga. Potem se šele preštudira, ali se deputacijo ali delavca sprejme ali ne. — Zapostavlja se nas povsod in kmalu bomo stali na stališču popolnoma brezpravne raje, ako se ne strnemo v močno in edino železničarsko organizacijo.

Shod v Poljčanah. 18. t. m. je »Savez železničarjev« sklical v Poljčanah shod železničarjev, da ustanovi svojo podružnico. »Savezu železničarjev« je pač dobro znano, da obstoji tam že podružnica NSZO, a vkljub temu je sklical shod, da razdvoji železničarje. Razdvojeni, po njegovem mnenju, bodo gotovo prej dosegli svoje pravice, nego združeni v enotni organizaciji. Železničarji, tu vidite, kako se dela. Savezu železničarja so potrebni člani in članarina, ker so drugače tajniki na cesti. Shod je pokazal, da so železničarji vsi za »Neodvisno Strokovno železničarsko organizacijo«.

Zanimiva obravnava se je vršila v petek 16. t. m. proti drž. železnici, ki teče že dve leti in pol. Tožilo vled štrajka odpušeni železničarji državno železnico. Pri čitanju protokolov so prišle na dan naravnost gorostasne stvari in denunciacije, ki jim ni para. Celo na obrazih sodnikov se je opazil stud, kako brezvestno in podlo je izpovedal, da zaščiti sebe, marsikateri železničar zoper tožitelje. O zanimivosti protokolov in poteku obravnave bomo v eni prihodnjih številkih začeli priobčevati daljši dopis.

Vsem ki plačujejo provizijski sklad. — Vsi železničarji ki so v zasodnem ozemlju plačali provizijski sklad italijanski železniški upravi a ga potem, ko so pripadli pod Jugoslavijo, morali za isti čas zopet plačati, tako da so ga plačali dvakrat, se pozivljajo, da nam naznanijo svoja imena, od kod in do kod so plačali dvakrat in koliko so plačali.

Podpisani se zahvaljujem vsem sodrugom, ki so mi v slučaju boleznij moje žene pomagali s podporo, nabrano v znesku 2488 kron. — Andrej Gril, nadpremičar drž. žel.

kov bi z ozirom na to moralo slediti povišanje mezd za najmanj 30 odstotkov, je na obravnavi trboveljska družba izjavila, da ne more priznati cen, katere je za obravnavo predložilo delavsko konsumno društvo »Posavje« v Trbovljah. S to izjavo je trboveljska premogokopna družba prekršila pogodbo in delavstvo ima sedaj enako pravico, da ne priznava skrajno minimalno določenih količin in slabe kvalitete živilskih potrebščin, ki so postavljene kot podlaga za izračunavanje eksistenčnega minimuma, kakor tudi ima pravico, da zahteva izboljšanje tabele oblačil, ki je bila postavljena v pogodbi avgusta meseca.

Trboveljska družba je n. pr. izjavila, da ima v manufakturnem oddelku konsuma v Trbovljah srednje fine praznične delavske obleke po 860, 940 in 1000 dinarjev in da najfinejša luksuzna obleka v njenem konsumu stane 1250 dinarjev. Kako smešna je ta lažnjiva trditve ravnatelja Skubic, ki dobro ve, da so predali manufakturnega oddelka prazni, da so obleke po 860 dinarjev še iz leta 1918 in da take prepreke, preležane obleke nihče ne mara, ker bi po par mesecih razpadle.

Da se razkrije in razkrinka neutemeljene in lažnjive izjave zastopnikov trboveljske premogokopne družbe, se bo po od sodnije imenovanih izvedencih pregledalo obleke po 860 dinarjev, o katerih govori ravnatelj Skubic in po sodnih izvedencih se bo tudi v prisotnosti zastopnikov »Zveze rudarskih delavcev« dognalo, za koliko odstotkov so se oblačila od avgusta 1922 do 15. februarja 1923 podražila in na podlagi teh zaključkov se bodo razprave nadaljevale, kakor je pričakovati že 22. februarja 1923.

Pogodbo, sklenjeno v avgustu 1923 je trboveljska premogokopna družba lahko brezobzirno pogazila, ker rudarsko delavstvo še ni pripravljeno, da svoje upravičene zahteve brani v boju, v štrajku.

Rudarji naj ne pozabijo besed sodruge Janka Petakoviča, ki je povdarjal pri vsaki priliki, da podjetnika ne prisiliš s prošnjami, niti z energičnimi zahtevami, ampak le tedaj, če ga potiplješ na edinem ranljivem mestu, to je pri profitu. Pri profitu ga pa primeš le s štrajkom; ker, če ne delaš, mu

odvzameš nadvrednost svojega dela, mu odvzameš profit. Zato pa mora delavec biti vsak čas pripravljen, da prične boj z najuspešnejšim sredstvom — s štrajkom.

Moč in važnost organizacije ne leži samo v številu ampak tudi v akcijski sposobnosti. Rudarji! Močno organizacijo ste vsvarili, glejte še, da se usposobite za akcijo, za boj in trboveljska družba se ne bo več upala upirati vašim zahtevam.

### Trbovlje.

Mi smo se tudi namenili enkrat oglasiti v »Strokovni Borbi« radi naših zaupnikov. Njim se predbaciva to in ono in 15. t. m. se je izjavil paznik g. Brezovšek proti nekemu strojniku, da s. Mravljia igra veliko vlogo pri delavcih, ki so zaposleni pri vrtanju kamenja, namreč s tem, ker omenjeni zaupnik uvideva, da omenjenega dela ne more opravljati en sam delavec, ter zahteva več delovnih moči.

Ker pa smo mi delavci zahtevali od omenjenega zaupnika, da naj pri obratovdji intervenira zaradi tega, ker je enemu samemu delavcu nevarno vrtati kamenito steno, izjavljamo, da je zaupnik Mravljia izvršil le svojo dolžnost. Mi smo izvolili svoje zaupnike zato, da vršijo svojo dolžnost in zahtevamo od gg. paznikov, da se jih zato ne šikanira.

Delavcem pa ključemo: Vsi v neodvisno strokovno organizacijo Zvezo rudarskih delavcev, ker tam je moč delavstva. Le potom uje si zboljšamo svoj gmotni položaj. Zavedni delavci »Agnesa«.

## Stavbinci.

Draginja gre z velikimi koraki naprej. Bada stavbinskih delavcev postaja vsak dan večja in večja. Dnine so v razmerju z naraščajočo draginjo daleč zaostale. Napetost med dninami in cenami živilskih potrebščin je zadnja štiri leta vsak dan ostrejša. Deževni dnevi preteklega leta izmučili so stavbinsko delavstvo do skrajne mere. In poleg vsega tega se med stavbenimi podjetniki v Sloveniji opaža gibanje za podaljšanje delovnega časa in za

### zvižanje dnin.

Stavbinsko delavstvo združeno v svoji strokovni organizaciji, v Osrednjem društvu stavbinskih delavcev, je razmotrivalo položaj stavbinskih delavcev v Sloveniji in v Jugoslaviji, ter je na svojih odborovih sejal tarifne komisije sklenilo, stavbinskemu delavstvu pomagati za zboljšanje položaja.

Glede enotnega nastopa stavbinskih delavcev se je razpravljalo na sestanku stavbinskih delavcev, ki se je vršil dne 31. januarja t. l. v Delavskem domu na Turjaškem trgu. Osrednje društvo stavbinskih delavcev na slovenskem ozemlju v Ljubljani izdelalo je nov načrt kolektivne pogodbe za stavbeno industrijo v Sloveniji, katerega bomo priobčili. Z ostalimi organizacijami se je dosegel sporazum, da se za obrambo pravic stavbinskega delavstva nastopi enotno, ter se je glede tega držal shod vseh stavbinskih delavcev v Mestnem domu dne 16. t. m., ki je načrt nove pogodbe sprejel in sklenil, da vsi stavbinski delavci nastopijo enotno, ker bo le na ta način dosežen popolen uspeh.

Radi pomanjkanja prostora prinesemo prihodnjič podrobnejše poročilo o sestankih in o tem shodu.

Stavbinske delavce opozarjamo, da se trdno oklenejo svoje strokovne organizacije, kar je edina pot k zbolšanju njihovega slabega gospodarskega in socialnega položaja. Proti enotnem naskoku stavbenih podjetnikov na lačne želodce stavbinskega delavca naj bo odgovor, močna in enotna organizacija stavbinskih delavcev, ki zastopa razreden boj.

Od zavednosti in složnosti stavbinskih delavcev je odvisno, v koliko bodo njihove upravičene zahteve uveljavljene.

Torej stavbinski delavci na plan!

## Tedenske novice.

Tedenske novice. Francozi sklenejo zasedi tudi nemška pomorska mesta radi kontrole nemškega izvoza in uvoza. — Stavka železničarjev in rudarjev v Poruhru traja dalje. — Turki priznavajo neodvisnost Armenije, Sirije, Palestine in Mezopotamije. — V Cirilovi tiskarni v Mariboru, so Orjunaši razbili več strojev. — Italijanski poslanik v Beogradu službeno obvešča našo vlado o odobritvi rapalske pogodbe. — Zakon o zaščiti države je sprejet na Češkoslovaškem. Buržuazija se štiti povsod zoper proletarijat. — V Italiji fašisti preganjajo komuniste. — Stavka ljubljanskega cestnoželezniškega uslužbenstva je končana povoljno. — Francozi so povedali pariškemu carističnemu poslaniku Maklakovemu, da ga kot poslanika več ne priznajo. — Horthy, ogrski državni upravnik ima namen, proglasiti se za madžarskega kralja. — Rezultat ljudskega štetja na Češkoslovaškem je bil objavljen 15. tm. Šteje 13.611.340 prebivalcev, na kvadratni km pride 97 oseb. — Angleški šterlingi so dosegli pred par dnevi svojo nekdanjo predvojno vrednost. To je edini denar v Evropi, ki je doživel tako srečo. Da se je to zgodilo se ima zahvaliti Anglija pomnoženemu izvozu svojih surovin in pridelku ter strašnemu znižanju plač delavcem. To poslednje je povzročilo, da zamore prodajati Anglija svoje prideke ceneje. Iz česa se vidi, da je zrastle an-

gloška valuta na žrtvah in trpljenju delavstva. Zakaj ne sme se pozabiti, da taka visoka valuta nikakor ne pomeni še splošnega blagostanja. Šterling je drag, zato pa je velika brezposelnost in beda in trpljenje med delavstvom. Tako ustvarja buržuazija na solzah proletarijata svoja bogastva. — S. E. Stefanovič je izstopil iz izvrševalnega odbora S. S. D. L. — Korun in Svetek sta izstopila iz Bernotove stranke in hočeta izdajati svoj list. — Neodvisna delav. stranka Jugoslavije je že vložila svojo kandidatno listo. Tudi SSDL je vložila kandidatne liste. Josip Kopač je izstopil iz ljubljanske krajevne skupine social. stranke. — Nachtigal, glavni zaupnik mariborskega železniškega delavstva je sprejel kandidacijo na listi radikalne stranke. To je tisti Nachtigal, ki je hotel s pomočjo policije vzeti železničarjem v Ljubljani njihov delavski dom.

## Razno.

Iz Vevške papirnice. Z nami se je pričelo postopati kot s sužnji. Kakor pred desetletji v caristični Rusiji, tako danes pri nas delajo s potrpežljivo delavsko parotrpino se nas in izkorišča, da je groza. Vemo, da so Vevče za nekatere nemške nacionaliste Amerika, ali za nas delavce so Vevče pravi pekeli. Nemški pritepenici, pa tudi nekatere slovenske hlapčevske kreature nam govore: »Ich bin euer Herrgott, ihr seid aber meine Knechte!« Nimamo nič proti Nemcem, ker so druge narodnosti, ne dopustimo pa, da bi nas brez povoda in brez vzroka kdo maltretiral zato ker smo delavci. Za danes govorimo splošno, če pa to ne bo pomagalo, bomo drugič prišli na dan z imeni in konkretnimi slučajmi, za katere se bo zavzelo tudi državno pravdnništvo.

Delavstvo pa je deloma tudi samo krivo, da so v Vevčah zavladale take balkanske manire, ker si ne upa energično nastopiti proti takim izpadom. Dokler pri nas ne bo delavstvo prišlo do spoznanja, da je le potom organizacije mogoče braniti svoje interese, bo nad njim pel bič kapitalističnih valptov. Delavec.

Vabili na II. redni občni zbor »Nabavljalne zadruga« uslužbencev in upokojencev drž. žel. za Slovenijo v Ljubljani, ki se bo vršil dne 25. febr. 1923 v dvorani gostilne »Pri Levu« (Gospodarska cesta št. 16) v Ljubljani. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva. 2. Poročilo nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka za leto 1922. 4. Sklepanje o uporabi čistega dobička (v smislu uredbe z dne 5. decembra 1920). 5. Določitev vsote v smislu § 28 točke 9 pravil. 6. Sprememba pravil. 7. Volitev 3 članov načelstva. 8. Volitev nadzorstva. 9. Slučajnosti. — Dostop na občni zbor imajo le člani zadruga proti članski izkaznici ali pa nakupovalni knjižici! — Pripomba: V slučaju nesklepčnosti ob določeni uri, se bo vršil pol ure pozneje drugi občni zbor ne glede na število prisotnih z istim dnevnim redom. — Upravni odbor.

### Občni zbor

»Neodvisne strokovne zveze strojnikov in kurjačev« se vrši 1. aprila 1923 z dnevnim redom:

1. Poročilo obeh odborov.
2. Sprememba pravil v svrhu združenja obeh organizacij v eno. — Odbora.

### POZOR!

Delavci tvornice gamaš in sandal »Hirija« (lastnik Drag. Weiss) v Bjelovaru, opozarjajo vse, ki bi hoteli sprejeti službo v tej tovarni, naj sklenejo popreje z lastnikom pismen ugovor glede plače in 14 dnevnega odpovednega roka. V tej tovarni imajo to »lepo« navado, da sicer delavce odpuščajo brez vsakega vzroka.

### Poslano.\*

Ako dokaže dopisnikar, da sem jaz na seji brivskih mojstrov rabil besede za katere se me napada v S. B., sem pripravljen dati 2000 kron za Delavski dom, če mi tega ne dokaže smatram dotičnega dopisnika za lažnika in obrekovalca. Ignacij Kovačič, brivski mojster, Sp. Šiška.

\*) Za spise pod tem naslovom uredništvo ne odgovarja.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Turjaški trg 2./II. Posamezna številka 1 dinar. Mesečna naročnina 4 dinarje.